

POSTANOWIENIE

6 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 6 lutego 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku E. spółki akcyjnej w G.

z udziałem A. B. i K. B.

o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu,

na skutek skargi kasacyjnej A. B.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Koszalinie

z 23 maja 2022 r., VII Ca 550/21,

1. **odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
2. **zasądza od uczestnika A. B. na rzecz wnioskodawcy kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia wnioskodawcy niniejszego orzeczenia, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**
- 3.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 30.04.2021r. w sprawie I Ns 975/13 Sąd Rejonowy w B. stwierdził, że wnioskodawczyni: E. Spółka Akcyjna w G. nabyła przez zasiedzenie służebność gruntową o treści służebności przesyłu obciążającą nieruchomości gruntową położoną w Ł., gmina B. stanowiącą własność A.B. i K. B. na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej, stanowiącej działki gruntu o numerach: [...], [...]1, [...]2, [...]3, [...]4, [...]5, [...]6, [...]7, [...]8, [...]9, [...]10, [...]11, [...]12, [...]13,

[...]14, [...]15, [...]16, [...]17, [...]18, [...]19, oraz [...]20, dla której prowadzona jest przez Sąd Rejonowy w Białogardzie V Wydział Ksiąg Wieczystych księga wieczysta o nr [...] z dniem, wskazanym w punktach a) do d); przy czym służebność powyższa polega na prawie korzystania z tych części nieruchomości w/w na których znajdują się słupy energetyczne i przebiegają linie energetyczne 0,4 kV, 15 kV i 110 kV w zakresie niezbędnym do swobodnego dostępu służb technicznych wnioskodawcy celem, eksploatacji; modernizacji, naprawy, kontroli i konserwacji słupów energetycznych oraz linii energetycznych, w szczególności wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej sprzętem, w tym także ciężkim; II. ustalił, że każda ze stron ponosi koszty związane z jej udziałem w sprawie.

Postanowieniem z dnia 23 maja 2022r. Sąd Okręgowy w Koszalinie po rozpoznaniu apelacji uczestnika A. I. zmienił zaskarżone postanowienie w całości, w ten sposób, że nadał mu następujące brzmienie:

1) stwierdził, że wnioskodawca E. S.A. w G. nabył przez zasiedzenie służebność gruntową o treści służebności przesylu, obciążając nieruchomość położoną w Ł., gmina B., stanowiącą własność A. B. i K. B. na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej, dla której prowadzona jest przez Sąd Rejonowy w Białogardzie księga wieczysta o nr [...] z dniem:

a) 31 grudnia 2005 r. w stosunku do linii średniego napięcia 15 kV przebiegającej przez działkę nr [...] o przebiegu służebności w pasie gruntu opisanym w mapie stanowiącej załącznik nr 13 do opinii biegłego K. D. z 28 listopada 2019r., znajdującej się na karcie 666 akt, oznaczonej kolorem niebieskim (długość pasa służebności 104 m, łączna szerokość pasa służebności 5 m, łączna powierzchnia 520 m²),

b) 31 stycznia 2005 r. w stosunku do linii niskiego napięcia 0,4 kV przebiegającej przez działkę nr [...] o przebiegu służebności w pasie gruntu opisanym na mapie stanowiącej załącznik nr 14 do opinii biegłego K. D. z 28 listopada 2019r., znajdującej się na karcie 667 akt, oznaczonej kolorem niebieskim (długość pasa służebności 33 m, łączna szerokość pasa służebności 2 m, łączna powierzchnia 65 m²),

c) 31 stycznia 2005 r. w stosunku do linii niskiego napięcia 0,4 kV przebiegającej przez działkę nr [...] o przebiegu służebności w pasie gruntu opisanym na mapie stanowiącej załącznik nr 9 do opinii biegłego K. D. z 10 grudnia 2021 r., znajdującej się na karcie 1222 akt, oznaczonej kolorem niebieskim (długość pasa służebności 157 m, łączna szerokość pasa służebności 2 m, łączna powierzchnia 320 nr),

przy czym służebność powyższa polega na prawie korzystania z tych części nieruchomości, na których znajdują się słupy energetyczne i przebiegają linie energetyczne w zakresie niezbędnym do swobodnego dostępu służb technicznych wnioskodawcy celem, eksploatacji, modernizacji, naprawy, kontroli i konserwacji słupów energetycznych oraz linii energetycznych, w szczególności wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej sprzętem, w tym także ciężkim;

2) oddalił wniosek w pozostałej części;

3) ustalił, że wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie;

II. oddalił apelację w pozostałej części;

III. ustalił, że wnioskodawca i uczestnik ponoszą koszty postępowania apelacyjnego związane ze swoim udziałem w sprawie;

IV. nakazał pobrać od wnioskodawcy E. S.A. w G. nas rzecz skarbu Państwa — Sądu Okręgowego w Koszalinie 2.978,19 zł (dwa tysiące dziewięćset siedemdziesiąt osiem złotych dziewiętnaście groszy) tytułem zwrotu wydatków sądowych.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został uzasadniony następująco: „Wydaje się, że przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej i zbadanie przez Sąd Najwyższy zagadnienia możliwości zmiany ustaleń faktycznych przez sąd odwoławczy ustaleń sądu I instancji na podstawie de facto nieuwzględnianego zarzutu apelacyjnego może prowadzić do pogorszenia sytuacji procesowej strony wnoszącej apelację w postępowaniu nieprocesowym. Powyższe wydaje się być istotnym uzupełnieniem zagadnienia reguł *ne peius* w postępowaniu nieprocesowym oraz stanowić odpowiedź czy pogląd wyrażony w uchwale Sądu

Najwyższego z dnia 19 października 2018 roku, sygn. III CZP 1/18 pozostaje aktualny, także w sytuacji, gdy dopiero zmiana daty w jakiej dojść miało do zasiedzenia czyni wniosek o zasiedzenie zasadnym.

Ponadto pomimo, że kwestia doliczania czasu posiadania przez poprzedników prawnych była już przedmiotem analiz jurydycznych Sądu Najwyższego, wydaje się, że kwestia pojęcia „umowy” określona w art. 351 k.c. może wymagać dodatkowego rozważenia ze strony Sądu Najwyższego. Wydaje się, że zasadnym jest również doprecyzowanie zasad związanych z przenoszeniem posiadania przez Skarb Państwa na poprzedników prawnych obecnych operatorów przesyłowych oraz rozróżnienia sposobu takiego przeniesienia w zależności od tego czy przedmiotem postępowania jest służebność przesyłu, czy też służebność gruntowa odpowiadająca służebności przesyłu.

Również interes strony wymaga przyjęcia i rozpoznania skargi kasacyjnej, gdyż jej ewentualne uwzględnienie prowadzić musiałoby do uchylenia zaskarżonego orzeczenia w części w jakiej jest ono dla strony niekorzystne.”

W odpowiedzi na skargę wniesiono o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania. W ocenie wnioskodawcy uczestnik nie sformułował pytań w skardze, które odpowiadałyby wymogom art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a rozważania uczestnika mają charakter retoryczny. Skarżący w niedostateczny sposób uzasadnił wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i na tej podstawie wnioskodawca wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Podkreślenia wymaga, że na etapie postępowania, jakim jest tzw. „przedsąd”, nie jest dopuszczalna ocena podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.), lecz Sąd Najwyższy jest zobligowany i uprawniony wyłącznie do zbadania, czy wystąpiły przyczyny kasacyjne, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Analiza zaskarżonego wyroku może być zatem dokonana jedynie pod kątem tego, czy uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawiera argumenty, które przekonują o istnieniu istotnego zagadnienia prawnego.

W przypadku przesłanki istotnego zagadnienia prawnego należy sformułować to zagadnienie oraz przedstawić odrębną, pogłębioną argumentację prawną wskazującą na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania. Powołanie się na tę przesłankę wymaga także przytoczenia argumentów wskazujących na rozbieżne oceny prawne lub możliwość takich ocen w kontekście przepisów prawnych, w związku z którymi zagadnienie zostało sformułowane.

Nie ulega wątpliwości, że skarżący kasacyjnie nie sprostął temu wymogowi, nie sformułował zagadnienia we wskazany wyżej sposób, nie zaproponował ani nie przedstawił argumentów za możliwymi poglądami.

Zagadnienie musi być istotne dla rozstrzygnięcia danej, konkretnej sprawy, w której zostało sformułowane. Sąd Najwyższy w post. z 7.2.2012 r. (I PK 146/11) podkreślił, że rozważanie zagadnień teoretycznych, jeżeli nie jest to niezbędne do wykładni przepisu, który ma zastosowanie w rozpoznawanej sprawie, nie należy do zadań Sądu Najwyższego, rozstrzygającego przedstawione zagadnienie prawne.

Rozbieżność między stanowiskiem powoda a sądu nie stanowi o istnieniu istotnego zagadnienia prawnego (post. SN z 11.5.2011 r., I PK 19/11; zob. też post. SN z 26.9.2005 r., II PK 98/05).

Sformułowanie zagadnienia prawnego nakłada na skarżącego obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki przyjęty jest przy przedstawieniu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Sformułowane zagadnienia winny zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (post. SN z 26.1.2012 r., I PK 125/11).

Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (post. SN z 26.1.2012 r., I PK 124/11). Zagadnienie prawne musi być istotne (niezbędne) dla rozpoznania podstaw skargi (post. SN z 9.2.2011 r., III SK 43/10). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało, wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (post. SN z 29.11.2017 r., I CSK 216/17; tak samo post. SN z 15.11.2017 r., III SK 13/17).

Dla wykazania okoliczności, które uzasadniałyby rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, konieczne jest sformułowanie abstrakcyjnego problemu prawnego oraz wskazanie za pomocą wywodu jurydycznego różnych, w szczególności odmiennych od

zapatrywać prawnych sądu drugiej instancji, możliwości interpretacji powołanych w zagadnieniu przepisów prawa. Wypełnienie tego obowiązku nie może być zastąpione przez sformułowanie samych pytań (post. SN z 15.12.2011 r., II PK 183/11, post. SN z 20.12.2011 r., II PK 207/11).

Analiza wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania prowadzi do konkluzji, że zagadnienie prawne nie zostało sformułowane w sposób zgodny z konsekwentną, utrwaloną wykładnią analizowanego przepisu.

Gdyby jednak nawet uznać, że zagadnienia zostały we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sformułowane prawidłowo, to ilość orzeczeń Sądu Najwyższego w przedmiocie służebności przesyłu, w tym także możliwości ich zasiedzenia świadczy, że wątpliwości z tego zakresu zostały już rozstrzygnięte w orzecznictwie (zob.m.in. uchwała Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2015 r., III CZP 88/15, postanowienia Sądu Najwyższego z: 9 lipca 2015 r., I CSK 629/14, z 9 sierpnia 2016 r., II CSK 770/15, niepubl., 30 września 2022 r., I CSK 2433/22).

Oczywiście nie jest wykluczone, że pojawią się jednak zagadnienia nowe, dotąd nie wyjaśnione. Warunkiem jednak ich wyjaśnienia przez Sąd Najwyższy jest uprzednie sformułowanie zagadnienia prawnego w sposób prawidłowy, w powiązaniu z zaskarżonym orzeczeniem i wykazaniem interesu publicznego w udzieleniu odpowiedzi na owo zagadnienie; konieczny jest ponadto bezpośredni związek pomiędzy zagadnieniem, a rozstrzygnięciem w konkretnej sprawie, w której wnoszona jest skarga kasacyjna.

Mając na względzie zaprezentowane argumenty, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, nie znajdując też okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 5 pkt 3 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

[ał]

